

A Tisza-tó közlekedési infrastruktúrája és a turizmus összefüggései

Ungvárszky Pál

2019/2020

Tisza-tó

- ▶ A Kiskörei Vízlépcső megépítésével 1973-ban alakult ki
- ▶ Cél: energia termelés, Jászsági és Nagykunsági főcsatornák vízellátása, a turisztikai és vízisport célú hasznosítás → „hozomány”
- ▶ Területe: 127 km²
- ▶ Hossza: 27 km
- ▶ Legnagyobb szélesség: 6 km
- ▶ Szigeteinek össz. területe: 43 km²
- ▶ Élőtermészeti értékei, vadregényes részei pár év alatt kialakultak és jelentős turisztikai vonzerővé váltak
- ▶ Horgászat, vízisport, gasztronómia, aktív turizmus, üdülés, rendezvények, stb.
- ▶ 2018. -ban 1.159.000 vendégnap

A Tisza-tó térsége

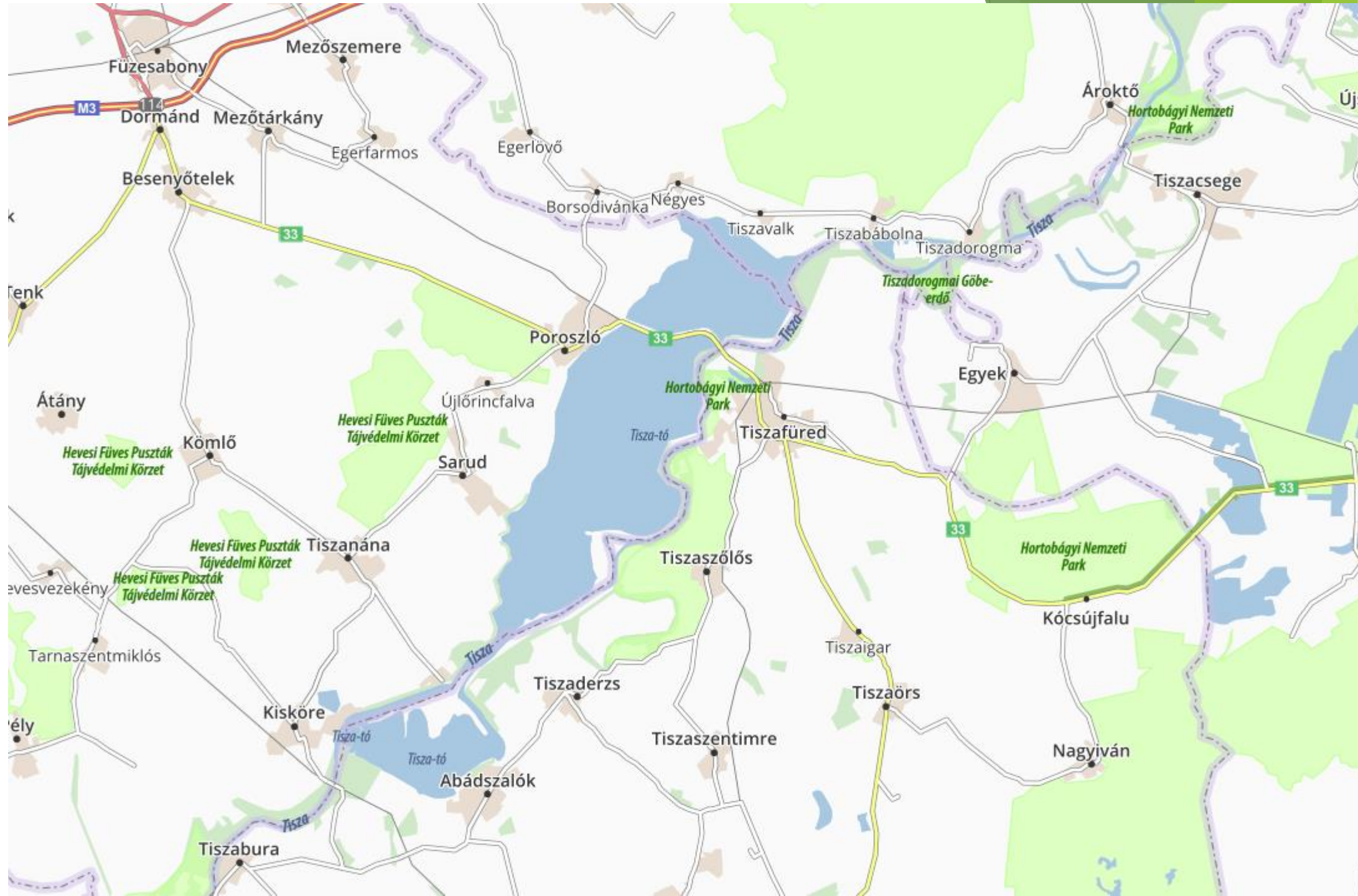
- ▶ Belső peremterület
- ▶ Négy megye határolja
- ▶ 15 part menti település
- ▶ 73 település (TTFT)
- ▶ Debrecen, Hajdúszoboszló, Hortobágy, Tisza-tó kiemelt turisztikai fejlesztési térség
- ▶ Fejletlen közlekedési struktúra
- ▶ Korlátos munkalehetőség, a turizmus ezen enyhít, és enyhíthet

Tisza-tó közlekedési jellemzői

- ▶ Fejletlen a közlekedési infrastruktúra
- ▶ Gyorsforgalmú közvetlen megközelíthetősége nincs
- ▶ Magasabb rendű közút csak a 33.-as érinti a tavat. A legtöbb part menti település alsóbbrendű közutakon érhető el, melyek állapota nem megfelelő
- ▶ A térség három vasúti szárnyvonalából, jelenleg 2 üzemel
- ▶ Víziközlekedés: menetrendszerinti nincs, kiránduló hajók és csónakok,
- ▶ Komp: Tiszadorogma-Egyek, Ároktő-Tizacsege, Tizzasüly-Tiszaroff
- ▶ Légi közlekedés: nincs, Kunmadarason magán - polgári repülés „gyerekcipőben”
- ▶ Kiépített túra útvonalak
 - ▶ Kerékpárutak
 - ▶ Kijelölt vízitúra vonalak
 - ▶ Tanösvények

▲ Forrás: <https://www.viamichelin.fr/web/Cartes-plans>

Közúti tömegközlekedés

- ▶ **1069** járat: Budapest-Gyöngyös-Heves-Abádszalók-Tiszafüred; 16.15-kor indul 20.00-kor érkezik. Ellenirányú indulás 5.30.kor 5.30
- ▶ **1075** járat: Budapest-Jászberény-Heves-Abádszalók-Tiszafüred; 7.45-kor, 12.45-kor indul (munkanap) 15.00-kor (munkaszüneti napokon) menetidő: 4 óra
- ▶ Vasúti fővonalakat érintő távolsági buszjáratok:
 - ▶ Eger-Békéscsaba
 - ▶ Debrecen - Heves-Jászberény
 - ▶ Debrecen - Karcag - Heves-Gyöngyös
 - ▶ Eger- Kerecsend - Kömlő - Tiszanána-Kisköre
 - ▶ Eger - Maklár - Kömlő - Tiszanána-Kisköre

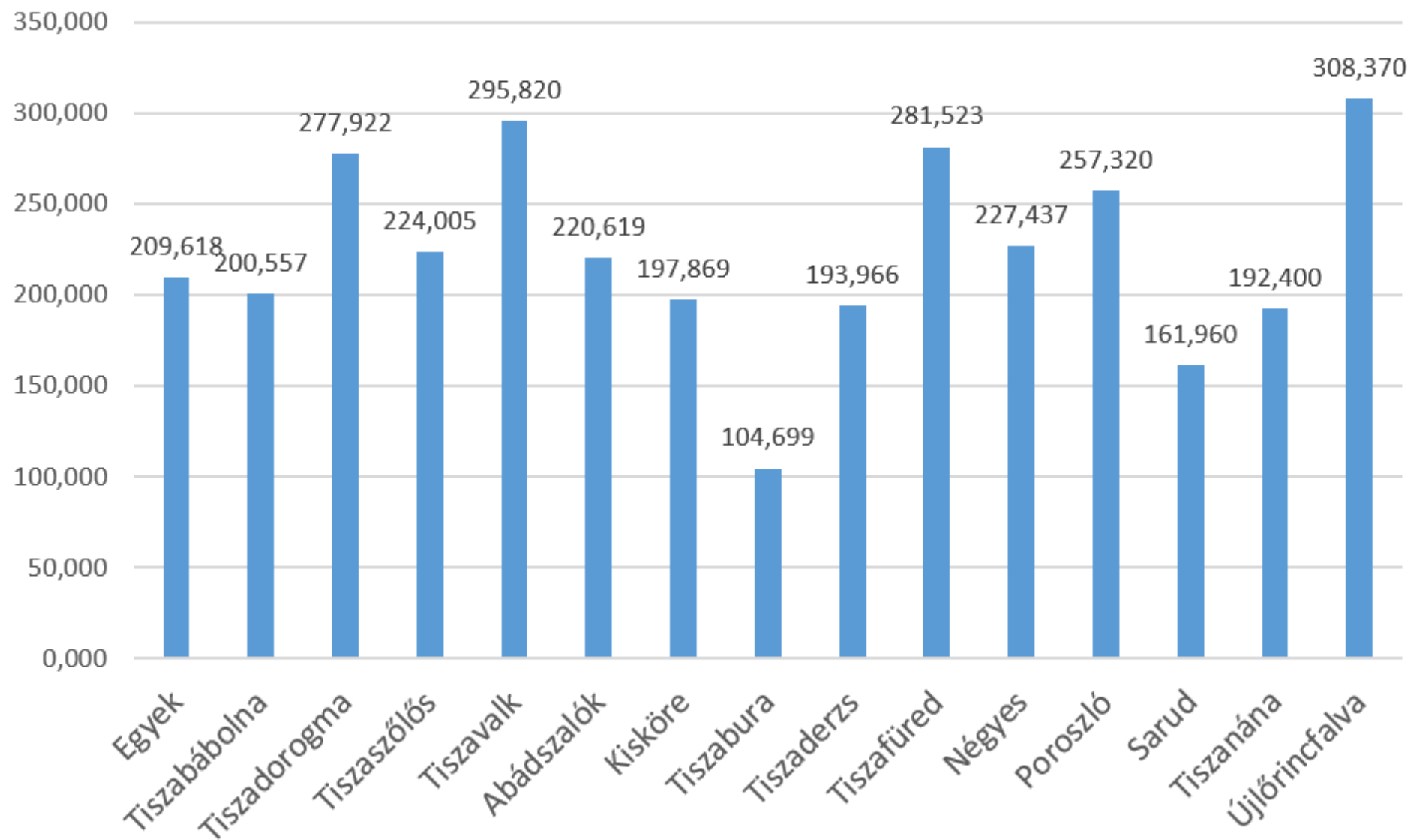
Helyközi járatok honállomásai: Hevesen, Tiszafüred, Abádszalók. Az összes tó menti települést lefedik, a járatok sűrűsége átlag 4. (munka, iskola, ügyintézés)

Forrás: Volánbusz 2019 menetrend

Változás a közúti tömegközlekedésben

- ▶ Az autóbuszos közszolgáltatásban 2019. december 31-én járnak (jártak) le a meglévő szerződések.
- ▶ 7 nagy és 7 kishálózat kialakítására kerül sor, melynek eredményeként egy jól követhető és mérhető rendszert kívánnak kialakítani.
- ▶ Ennek remélhetőleg pontosabb, összehangoltabb szolgáltatás lesz az eredménye,
- ▶ amely figyelembe veszi a tömegközlekedési eszközök csatlakozási lehetőségeit, és megfelelő módon kiszolgálja az utazási igényeket.

Ezer lakosra jutó személygépkocsik száma 2016. -ban a Tisza-tó part menti településein

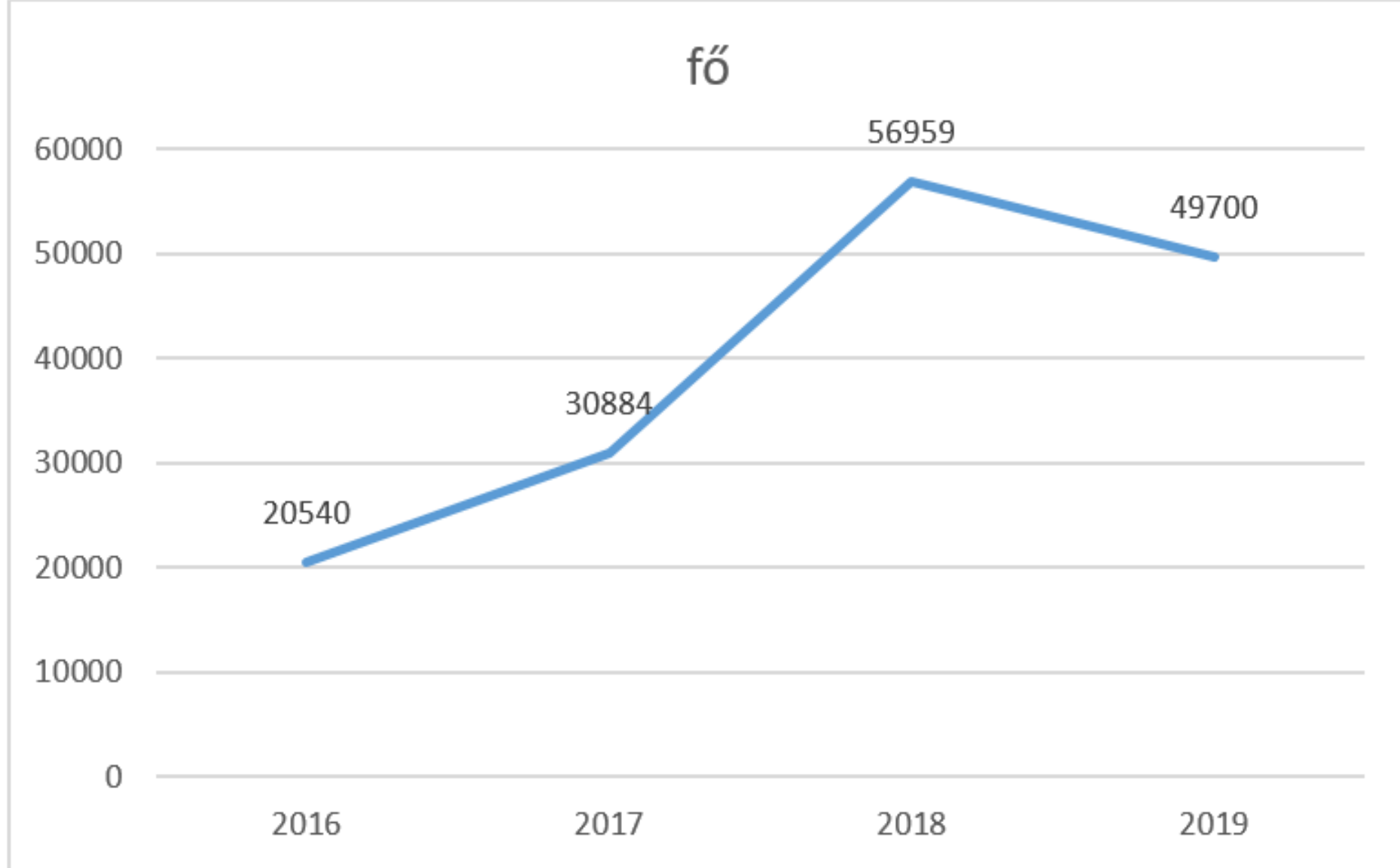

**Taxi: 5 db
a part menti
településeken!
(Virág, 2019)**

Kétkeréken

- ▶ **Motorozás**
- ▶ háztól - házig,
- ▶ jó idő, szabadság,
- ▶ magas költség, térítés ellenében a tó gátkoronáján közlekedhetnek.
- ▶ Igényeikhez igazodó attrakciófejlesztés
- ▶ Tiszta, biztonságos csoportos szállás

Kiskörei Vízlépcső üzemi hídon átkerekező biciklisek száma:

Forrás: Saját szerkesztés KÖTIVIZIG adatai alapján

Vasúti közlekedés a desztinációban

- ▶ A vasúti hálózat ellátottsága a Tisza-tó térségében kedvező, de
- ▶ a vasúti pályák állapota és a szerelvények minősége, nem megfelelő.
- ▶ A Tisza-tó „végeinél” két szárnyvonal biztosítja az összeköttetést a vasúti fővonalakkal,
- ▶ 108.-as szárnyvonal Füzesabony - Debrecen
- ▶ 102.-es szárnyvonal Kál-Kápolna - Kisújszállás
- ▶ 103.-as szárnyvonal Tiszafüred - Karcag (2009. 12. 14 óta üzemszünet)
- ▶ 117.-es szárnyvonal Ohat-Pusztakócs - Nyíregyháza (2009.12.12.-én megszűnt)
- ▶ A 108-as vonalon Desiro a motorvonatok kényelmesek kialakított utastere van a kerékpárok elhelyezésére (Dehir,2018)
- ▶ A 102-es vonalon régi Bzmt szerelvények közlekednek, kerékpár szállítás ezen is lehetséges
- ▶ A 102-es vonal Tisza fölötti szakaszán, nincs párhuzamos tömegközlekedés

Tisza-tó környékének vasúti hálózata

Forrás: Piros András, 2010

Vasúti közlekedés a turizmus szolgálatában?

Mire van szükség?

- ▶ A pálya test korszerűsítésére, ez különböző szakaszonként folyamatban van
- ▶ A 102.-es járaton a szerelvények korszerűsítése, a kerékpár szállító kapacitás növelésével.
- ▶ Rugalmas alkalmazkodás a csoportos utazási igények kiszolgálására
- ▶ Az állomások és a települések illetve az attrakciók közötti összeköttetés biztosítása (önkormányzati feladatként?, busz, kisbusz, látványvonat, stb.)
- ▶ A menetrend optimalizálása, hogy a hivatás és a turisztikai célú utazásnak is megfeleljen.

Forrás: Világgazdaság -MTI Ceglédi Zsolt

Víziközlekedés a Tiszán

- ▶ Az ENSZ EGB 1992-ben elfogadott európai víziút fejlesztési koncepciója szerint a Tisza “regionális jelentőségű” víziút.
- ▶ Szegedig lehetőség van a nemzetközi hajóút kritériumainak teljesítésére is.
- ▶ A Kiskörei és a Tiszalöki Vízlépcsők hajózsilipjei a IV. kategória igényei szerint épültek, azaz alkalmasak nemzetközi folyami hajózásra
- ▶ A Tiszalök és Kisköre közötti folyó szakasz a nemzetközi kritériumnak megfelel
- ▶ Tokaj és Tiszalök közötti szakasz időszakosan felel meg a nemzetközi kritériumoknak
- ▶ Kisköre alatti szakasz Szolnokig az utóbbi években rapszodikus vízállásokat produkál, így a belföldi hajózás feltételeinek sem felel meg az év nagy részében. (TTFT, 2010)
- ▶ A Tisza III Vízlépcső valamikori megépítése megoldja a hajózhatóság kérdését.

Víziközlekedés a Tisza-tavon

- ▶ A Tisza-tó környéki kompok alsórendű utak forgalmát kötik össze, biztosítva a Tiszán történő átkelést.
- ▶ A Tisza-tó fontosabb személyforgalmú kikötői; Tiszacsege, Tiszabábolna, Poroszló, Tiszafüred, Tiszaörvény, Sarud, Abádszalók, Kisköre.
- ▶ Nagyobb a hajók fogadására Tiszacsege, Tiszafüred, Kisköre kikötői alkalmasak.
- ▶ Tisza-tóra leginkább a szabadidős hajózás a jellemző, mint kishajós túrák, motorcsónakos horgászat, evezős túrák, és egyéb vízi sport.
- ▶ Vízi sport tevékenységek a tó alsó részein megengedettek, így a Sarudi és az Abádszalóki medencében.
- ▶ A felső részen a hajózás és vízi közlekedés csak a szigorú szabályok megtartása mellett lehetséges.
- ▶ Fejlesztés: Lakóhajó Program (Tokaj - Kisköre, 20 db)

Forrás: Hajozás.hu

Kikötők a Tisza-tavon

Forrás: Saját szerkesztés, Google térkép felhasználásával

Légiközlekedés a desztinációban:

- ▶ A Tisza-tó közvetlen környezetében a repülés „nem létező” közlekedési forma.
- ▶ A Tisza-tó part menti, és feletti részein a sport és turisztikai célú repülés nem engedélyezett. (min. repülési magasság 400 m), így az alábbi kedvtelések;
 - ▶ Sárkány repülés,
 - ▶ Hőlégballon,
 - ▶ Ejtőernyő és Siklóernyő, nem lehetséges.
- ▶ A kevés reptér, legtöbbje csak sport,- és mezőgazdasági repülésre alkalmas, vagy katonai kezelésben van, amit még nem nyitottak meg a polgári célokra.
- ▶ Kunmadarasi katonai reptér nem üzemel, de egy része a nem nyilvános magáncélú repülést szolgálja. Ez a reptér bír a legnagyobb potenciával, hogy a Tisza-tó légikikötőjévé váljon. (privatizálás 4 MD Ft. kikiáltási ár)
- ▶ Egy másik hasonló jellegű reptér Mezőkövesden, sajnos leromlott állapota miatt nem alkalmas gépek fogadására, mivel a kifutópálya felújításra szorul.
- ▶ A Tisza-tóhoz legközelebbi üzemelő repülőtér a Debrecen International Airport, nemzetközi reptérként a külföldről érkező turisták fogadására is alkalmas.

Kiépített - kijelölt túrautak Kerékpár

- ▶ Kerékpárutak egy része a forgalmas közutak belterületi szakaszai mentén találhatóak, ezek leginkább az adott település igényét elégítenek ki, de használják a települések látnivalóit felkereső turisták is.
- ▶ A szabadidős célú kerékpározás az utóbbi pár évben lendült fel a Tisza-tónál. A tó és a folyó gátkoronája alkalmas volt a kerékpáros nyomvonal kialakítására. (Faragó et al, 2005)
- ▶ A Tisza-tó 2007 óta körbekerkezhető, azóta is fejlesztik a kerékpárosok érdekeit szolgáló infrastruktúrát és háttérszolgáltatásokat. (Bár a kerékpárosok szerint meglehetősen lassan)
- ▶ Két trend figyelhető meg a „tavikerekezők” a tókerülő teljesítmény turista és a lassú szemlélődő családi kerekező.
- ▶ 2018.- ban, 56959 fő hajtott át a Kiskörei vízlépcső üzemi hídján
- ▶ 2019.-ben 49800 fő (december közepéig)

Kiépített - kijelölt túrautak Kerékpár 2

Kerékpártúra Útvonalak a Tisza-tónál

- ▶ Kisköre - Poroszló - Tiszafüred- Kisköre (kiskör)(66 km)
- ▶ Poroszló - Sarud (21 km)
- ▶ Poroszló - Tiszafüred - Tiszadorogma kerékpártúra (46 km)
- ▶ Tiszafüred - Egyek kerékpártúra (33 km)
- ▶ Tiszafüred - Tizzaszőlős kerékpártúra (18 km)
- ▶ Tiszanána - Sarud kerékpártúra (25 km)
- ▶ Tisza-tó kör (nagy kör)(95 km)
- ▶ Nagykunsági víztározó kör (33 km)

Kerékpárutak a Tisza-tónál

Forrás: <https://funiq.hu/1144-tisza-tavi-ker/>

Kerékpárral Abádszalók felől, irány Poroszló... ?

Forrás: Saját felvétel, Kisköre 2018

Lovastúra

Több lovas tanya is található a Tisza-tónál. A Tisza-tótól kiinduló lovas túrákkal könnyen elérhető a Hortobágy, a Bükk-hegység, a Hevesi puszták, stb.

A lovas tanyák szolgáltatásai:

- ▶ tereplovaglás,
- ▶ sétakocsizás,
- ▶ fogat- és lovaglásoktatás,
- ▶ lovastáborok,
- ▶ és az egész egybekötve kulturális és gasztronómiai élményekkel.

Lovastanyák - lovas táborok

- ▶ Sarudi Élményfalu
- ▶ Viki Farm Tiszafüred-Tiszaörvény
- ▶ Gulyás Lovastanya Tiszafüred
- ▶ Aranyos-dombi Udvarház és Lovastanya Poroszló
- ▶ Carmen Lovasudvar Tiszacsege

Lovastúrák

- ▶ Tókerülő 3 napos lovas túra: 120 km (Tiszaörvény - Tiszaderzs - Abádszalók - Kisköre - Tiszanána - Dinnyéshát - Sarud - Poroszló - Négyes - Tiszavalk - Tiszabábolna - Tiszadorogma - Egyek - Tiszafüred - Tiszaörvény).
- ▶ „Nyeregből, nyeregről nyeregbe”: 12 km + 6 km, 3 óra (Füredi kombinált túra: Tiszafüred - Tiszaörvény (Gulyás tanya) -1 órás sétalovaglás vagy szekerezés - Tiszaörvény - Hunyadi János utca- Füredi utca-Tiszafüred) (Tóth, 2009)

Gyalogos túrák a Tisza-tónál

A part menti települések mindegyikén lehet helyi sétákat tenni, úgy hogy a természeti értékeket megcsodálhatjuk.

- ▶ Tisza-tavi körtúra, TiKör: 66 km (Tiszafüred, Poroszló, Sarud, Dinnyéshát, Kisköre, Abádszalók)
- ▶ Tisza-tavi Vízisétány és Tanösvény 1,5 km Poroszló
- ▶ Tiszavirág Ártéri Sétaút 1,5 km Tiszafüred_Örvény
- ▶ Téli Szafari a Tisza-tó Mocsár világában (lecsapolt részek felkeresése) 4 km 4 óra (indulás a Poroszlói Fehér Amúr parkolójából)
- ▶ Dél-hevesi puszták (Kisköre, Tiszanána, Sarud)
- ▶ Ártéri séta, kocsányos tölgy 5 km (Kisköre - Kisköre Gátórház)
- ▶ Kiskörei Hallépcső 3 km (Tisza II Vízlépcső üzemlátogatás, üzemi-híd, hallépcső)

Kiskörei Hallépcső monitorháza

Vizitúrák - hajókirándulások a Tisza-tónál

- ▶ Tiszavalki-medence: Poroszló - Eger-patak- Nyárád-ér- IX. sz. öblítőcsatorna - Tisza 436-432 fkm-X. sz. öblítőcsatorna - Füredi-Holt-Tisza - Tiszafüred, (17km)
- ▶ Tiszafüred-Tiszaörvény: Tiszafüred - Füredi-Holt-Tisza - Füredi öblítőcsatorna - Tisza 430-426 fkm - Tiszaörvény - VIII. Sz. öblítőcsatorna - Örvényi morotva - Füredi-Holt-Tisza - Tiszafüred, (9 km)
- ▶ Tiszaörvénytől Poroszlóig: Tiszaörvény-Tisza 426-425fkm - VI. Sz. öblítőcsatorna -Oldalcsatorna - Szila-fok - Csapói-Holt-Tisza - Kis-Tisza - Poroszló, (9 km)
- ▶ Sarudi-medence: Sarud- V. sz. öblítőcsatorna - Tisza 418 - 412 fkm (Tiszaderzs) - Kis-Tisza - Sarud, (16 km)
- ▶ Kisköre - Sarudi medence - Abádi kikötő: a kishajós túra a IV öblítőcsatorna - ÖregTisza medervonala 26 km
- ▶ Egyéb adhoc kirándulások

Jetski, vizibanán és vizifánk Abádszalókon

Víziejtőernyőzés Abádszalókon

Flyboard Abádszalókon

Forrás: Gyereatiszatora.hu

A Tisza-tavi turizmus margójára

- ▶ 1. Kerékpáros véleménye: „Annyira nagy volt a forgalom a bicikliúton, hogy percenként le kellett húzódni és többször is megálltunk. Sok autós meg dudált és káromkodott.”
- ▶ 2. Kerékpáros véleménye: „Egy audis aki nem is volt talán horgász fékezett túlkölt a hátam mögött, mikor elengedtem, oda szóltam neki, hogy hová sietsz? Erre megállt és nekem esett, mikor még én a biciklin voltam, az volt a szerencsém, hogy a társaim visszafordultak és segítettek nekem”
- ▶ Egy horgász véleménye; „Szeretném, ha a kerékpárosok a töltés tetején végre tudomásul vennék, hogy valamikor valakinek a vállalkozása valóban azért nyerte el az állami támogatást, hogy a Tisza tó körül / turizmusra hivatkozva / kerékpár utat építsen ki. Ebből adódóan szeretnék látni a töltésen olyan figyelem felhívó jelzőtáblákat amik egyértelművé teszik a kerékpárosok részére azt a tényt, hogy a töltés nem csak az ő rendelkezésükre / áll annak ellenére hogy azt valóban nekik aszfaltozták újra / és a jármű vezetők részére is viszonzásképp hogy nem csak ők közlekednek a töltésen. ha ez megvalósul örülni fogok neki mert akkor nem lesznek paraszt, tahó, kerékpárosok és jármű vezetők a töltésen. nem lesznek viták és adott esetekben verekedések.” (Forrás: Saját felmérés anyagából, Kisköre, 2019)

Felhasznált forrás:

- ▶ Csapó János: A motorkerékpáros turizmus elméleti alapjai, TVT II. évf. IV. szám 2017 [http:// epa.oszk.hu/03400/03460/00008/pdf/EPA03460_turisztika_2017_04_017-027.pdf](http://epa.oszk.hu/03400/03460/00008/pdf/EPA03460_turisztika_2017_04_017-027.pdf) (letöltve: 2019-11-16)
- ▶ Faragó Péter - Dálnokyné Devecseri Anikó - Faragóné Huszár Szilvia - Majorné Vén Mariann: A Tisza-tó térség területfejlesztési koncepciója. Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal - VÁTI Kht; Budapest 2005
- ▶ Tiner Tibor: A Tisza-völgy közlekedési infrastruktúrájáról, Földrajzi értesítő LIV. évf. 1-2 füzet 2005 (p 111-128)
- ▶ Tóth Anikó: Csónakból a biciklire: új trendek a Tisza-tó kerékpáros turizmusában, KJF Turizmus Tanszék, 2009
- ▶ Ujvári Krisztina, Kerekes László, Füstös Gábor, Kiss Andrea, Varga Ágnes, Veres Ildikó, Dr. Bujdosó Zoltán, Dr. Dávid Lóránt, Dr. Patkós Csaba, Radics Zsolt: Tiszai Régió Turizmus Fejlesztési Stratégiája